

International Journal of **Kannada** Research

www.kannadajournal.com

ISSN: 2454-5813

IJKR 2019; 5(4): 12-18

© 2019 IJKR

www.kannadajournal.com

Received: 13-08-2019

Accepted: 15-09-2019

ಸಂಶೋಧನಾ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿ
ನಂದಿನಿ ಕುಲಕರ್ಣಿ
ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ
ಮೈಸೂರು

ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರು

ಡಾ. ಕೆ ಕುಮಾರ್

ಪ್ರೋಫೆಸರ್, ಲಲಿತ ಕಲಾ ಕಾಲೇಜ್
ಮಾನಸ ಗಂಗೋತ್ರಿ, ಮೈಸೂರು

ರಂಗಭೂಮಿ ಮತ್ತು ಮನಃಶಾಸ್ತ್ರ

ನಂದಿನಿ ಕುಲಕರ್ಣಿ, ಸಂಶೋಧನಾ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿ

ಕಲೆ ಎನ್ನುವುದು ಭಾವನೆಗಳ ಅಥವಾ ಅರಿವಿನ ಮೇಲೆ ಪರಿಣಾಮವಾಗುವ ಹಾಗೆ ಬುದ್ಧಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಜೋಡಿಸಿರುವ ಅಂಶಗಳ ರೂಪ. ದಿನನಿತ್ಯದ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ರಂಗದ ಮೇಲೆ ಭಾವನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುವ ಪ್ರಕಾರ. ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಮುದ ನೀಡುವ ಜೊತೆಗೆ ಜೀವನದ ನೀತಿ ಪಾಠಗಳನ್ನು ಪ್ರೇಕ್ಷಕರ ಮನ ಮುಟ್ಟುವಂತೆ ತಲುಪಿಸುವ ವಾಹಕವಸ್ತು. ಸೌಂದರ್ಯಾಸ್ವಾದನೆಯ ಜೊತೆಗೆ ಪ್ರದರ್ಶನದಲ್ಲಿರುವ ಅತೀ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಗ್ರಹಿಸುವುದು ಪ್ರೇಕ್ಷಕನ ಕರ್ತವ್ಯ. ಕಲೆ ಒಂದು ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಚಿಂತನೆ, ಭಾವನೆ, ನಂಬಿಕೆ ಅಥವಾ ಕಲ್ಪನೆಗಳ ಜ್ಞಾನವನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತದೆ. ಹಾಗಾದರೆ ಭಾವನೆ, ಯೋಚನೆ ಮತ್ತು ಗ್ರಹಿಕೆಗಳನ್ನು ಅಭಿವ್ಯಕ್ತ ಮಾಡುವ ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಕಲೆ ಎನ್ನಬಹುದು. ಕಲೆ ಸುಂದರ ವಸ್ತುವಿನ ನಿರ್ಮಾಣ, ಸುಖ ಜೀವನ ನಿರ್ವಹಣೆಯನ್ನು ಕಲಿಸುವ ಸಾಧನ. ಜೊತೆಗೆ ಪ್ರಕೃತಿ ಅನುಕರಣೆಯ ಮೂಲಕ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರವೃತ್ತಿಯ ಮೂಲಕ ತಂದು ಆನಂದವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಅಥವಾ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯ ಪ್ರದರ್ಶನ. ಆನಂದದ ಚರಮಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಆತ್ಮ ಪರಮಾತ್ಮನ ಜೊತೆಗೆ ಅಥವಾ ಅದರ ಸನಿಹ ಹೋಗುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡುವ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮಾನಂದ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು.

ಹುಟ್ಟಿದ್ದು ಹೀಗೆ

ಮಾನವ ಸಮಾಜ ಜೀವಿ. ಅವನ ಹುಟ್ಟಿಗೆ ಕಾರಣರಾದವರು, ಅವನು ಬೆಳೆದಿರುವ ವಾತಾವರಣ, ಸನ್ನಿವೇಶ, ಪರಿಸರ ಅವನನ್ನು ಸಂಘಜೀವಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಕಾಡಿನ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಿ ಪಕ್ಷಿಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದ ಮಗುವಿನಲ್ಲಿ ಮಾನವನ ಗುಣಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಕಾಣಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಬದಲಾಗಿ ಬಾಲ್ಯದಿಂದಲೇ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳು ದೊರೆತರೆ ಮಾತ್ರ ಮಾನವನಾಗಬಲ್ಲ. ಭಾವನಾತ್ಮಕ ಪ್ರಪಂಚದ ಧೀಮಂತ ವ್ಯಕ್ತಿ ಆಗಬಲ್ಲ.

ಕಾಡುಮೇಡುಗಳಲ್ಲಿ ಗುಹೆಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಆದಿಮಾನವ ಹೊಟ್ಟೆಪಾಡಿಗಾಗಿ ಶೋಧ ನಡೆಸಿದ. ಹಸಿ ಮಾಂಸ ತಿನ್ನುತ್ತಿದ್ದವ ಕಾಳ್ಗಿಚ್ಚಿನಲ್ಲಿ ಬೆಂದ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ರುಚಿ ಕಂಡುಕೊಂಡ. ಇದು ಮುಂದೆ ಮರದ ತುಂಡುಗಳನ್ನು ಉಜ್ಜಿ ಬೆಂಕಿಯನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲು ನೆರವಾಯಿತು. ಚಳಿಯಿಂದ ರಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಮರದ ತೊಗಟೆ, ನಂತರ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಚರ್ಮ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಲಾರಂಭಿಸಿದ. ಹೀಗೆ ಅನಿವಾರ್ಯತೆಗಳು ಅನ್ವೇಷಣೆಯ ಮೂಲ ಕಾರಣವಾದವು. ಇದು ಪ್ರಜ್ಞಾವಂತ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ನಾಂದಿ ಹಾಡಿತು ಎನ್ನಬಹುದು.

ಬೇಟೆಯಾಡಿ ಜೀವನ ಸಾಗಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಮಾನವ ತನ್ನ ಭಾವನೆಗಳ ವಿನಿಮಯಕ್ಕೆ ಒಂದು ದಾರಿ ಕಂಡುಕೊಂಡ. ಅದು ಸಫಲತೆಯ ಸಂಭ್ರಮವಿರಬಹುದು, ಸೋಲಿನ ವಿಷಾದದ ದಾರಿಯಿರಬಹುದು. ಆಗಲೆಲ್ಲ ಕೂಗಿದ. ಕುಣಿದು ಕುಪ್ಪಳಿಸಿದ. ಈ ಮೂಲಕ ತನ್ನ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ವ್ಯಕ್ತ ಪಡಿಸಿದ. ಇದೇ ಮುಂದೆ ಕಲೆಗಳ ಜನನಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು ಎನ್ನಲು ಅಡ್ಡಿಯಿಲ್ಲ.

ವಿಕಾಸದ ಅಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಿಂದೆದ್ದ ಮಾನವನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಭಾವನೆಗಳ ಮಹಾಪೂರವೇ ಆಯಿತು. ನರ್ತನ, ನಾಟಕ, ಗೀತವಾದ್ಯಗಳು, ಚಿತ್ರಕಲೆ, ಶಿಲ್ಪಕಲೆಗಳು ಆವಿರ್ಭವಿಸಿದವು. ಸುಂದರ ಜೀವನವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡ ಮಾನವ ಕಲೆಗಳನ್ನು ಆರಾಧಿಸಲು ಆರಂಭಿಸಿದ. ಸಂತೋಷ ತೋರ್ಪಡಿಸಲು ಆರಂಭಿಸಿದ ಕಲೆಗಳ ಮಿಳಿತ ಮುಂದೆ ರಸಿಕರನ್ನು ರಂಜಿಸಲು ರಂಗಭೂಮಿಯನ್ನು ತಲುಪಿದವು. ಒಂದು ಊರಿನ ಹೊರಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕಲ್ಲುಗುಡ್ಡಗಳಿಂದ ಆವೃತವಾಗಿದ್ದ ಪ್ರದೇಶ. ಶಿಲ್ಪಿಯೊಬ್ಬನು ಯೋಗ್ಯವಾದ ಕಲ್ಲೊಂದನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿ ಅದರಿಂದ ಸುಂದರವಾದ ಕೆತ್ತನೆ ಕೆಲಸ ಆರಂಭಿಸಿದ.

Corresponding Author:

ಡಾ. ಕೆ ಕುಮಾರ್

ಪ್ರೋಫೆಸರ್, ಲಲಿತ ಕಲಾ ಕಾಲೇಜ್
ಮಾನಸ ಗಂಗೋತ್ರಿ, ಮೈಸೂರು

ಉಳಿಯ ಮೊದಲ ಪೆಟ್ಟಿಗೆ ಹೆದರಿದ ಕಲ್ಲು ತನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಿಡುವಂತೆ ಕೇಳಿಕೊಂಡಿತು. ಶಿಲ್ಪಿ ಬೇರೆ ಒಂದು ಕಲ್ಲನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿ ಕೆಲಸ ಆರಂಭಿಸಿದ. ಕೆತ್ತನೆ ಕಾರ್ಯನಡೆದಿತ್ತು, ಉಳಿಪೆಟ್ಟು ತಾಳಲಾರದೇ ಕಲ್ಲು ಶಿಲ್ಪಿಯನ್ನು ಅಂಗಲಾಚಿ ಬಿಟ್ಟುಬಿಡುವಂತೆ ಬೇಡಿಕೊಂಡಿತು. ಮರುಮಾತಾಡದೇ ಶಿಲ್ಪಿ ಮತ್ತೊಂದು ಕಲ್ಲನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿ ಸುಂದರವಾದ ಶಿಲ್ಪವನ್ನು ತಯಾರಿಸಿಯೇ ಬಿಟ್ಟು ಕೆಲವು ದಿನಗಳ ನಂತರ ಆ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಬೃಹತ್ ದೇವಾಲಯ ನಿರ್ಮಾಣದ ಕೆಲಸ ಆರಂಭವಾಯಿತು. ಊರಹೊರಗಿನ ಕೆಲವು ಕಲ್ಲುಗಳು ಮಂದಿರ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ಅಡಿಗಲ್ಲುಗಳಾದರೆ ಮತ್ತೆ ಕೆಲವು ಗೋಡೆ, ಮೆಟ್ಟಿಲುಗಳಾಗಿ ಬಳಸಲ್ಪಟ್ಟವು. ಅರ್ಧ ಕೆತ್ತಲ್ಪಟ್ಟ ಕಲ್ಲುಗಳು ಆಲಯದ ಕಂಬ, ಮೆಟ್ಟಿಲಿನೆತ್ತಿಗಳಾಗಿ ವಿಜೃಂಭಿಸಿದವು. ಕೊನೆಗೆ ಸುಂದರವಾಗಿ ಕೆತ್ತಲ್ಪಟ್ಟ ವಿಗ್ರಹ ದೇವತಾ ಮೂರ್ತಿಯಾಗಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸಿ ಪೂಜಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು.

ಈ ಕಥೆಯ ತಾತ್ಪರ್ಯ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳು ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಮಾನವತ್ವದ ಕಡೆಗೆ ತಿರುಗಿಸಬಲ್ಲ ದಾರಿದೀಪಗಳಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಇದು ವ್ಯಕ್ತಿಯ ವರ್ತನೆಗೆ ಒಂದು ಚೌಕಟ್ಟನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ.

ಲಲಿತ ಕಲೆಗಳು

ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿ ಮಾಡುವ ಎಲ್ಲ ಕೆಲಸಗಳು ಕಲೆ ಎನಿಸಿಕೊಂಡರೆ ಮಾನವನ ಹೃದಯಾಂತರಾಳದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿ ಮಾನವನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಮುಟ್ಟುವ ಕಲೆಗಳು ಲಲಿತ ಕಲೆಗಳು ಎನಿಸಿಕೊಂಡವು. ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಯಜಮಾನನಿಲ್ಲದ ಒಂದು ಮನೆಗೆ ಹೋಲಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಆಳುಗಳಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ಅವರೆಲ್ಲ ತಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದಂತೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಯಾರೂ ಯಾವ ಕೆಲಸವನ್ನೂ ಸರಿಯಾಗಿ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಒಬ್ಬರ ಕೆಲಸವನ್ನು ಇನ್ನೊಬ್ಬರು ಮಾಡುತ್ತ ಪರಸ್ಪರ ಜಗಳ ಕಾಯುತ್ತ ಯಾವ ಹತೋಟಿಯೂ ಇಲ್ಲದೆ ಅವರು ಜೀವನ ನಡೆಸುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲಿಯ ಅವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಅರಾಜಕತೆಯನ್ನು ನಾವು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು.

ನಮ್ಮ ಸ್ಥಿತಿಯೂ ಇದೇ ಆಗಿದೆ. ನಾವು ಎಚ್ಚೆತ್ತು ನಮ್ಮ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಒಡತನವನ್ನು ವಹಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ನಮ್ಮ ಆಳುಗಳಾದ ಇಂದ್ರಿಯ, ಮನಸ್ಸು, ಭಾವನೆ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸಿ ನಮ್ಮ ಅಪ್ಪಣೆಯಂತೆ ಅವು ವರ್ತಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಆಗ ನಾವು ನಮ್ಮೊಳಗಿನ ಅರಾಜಕತೆಯಿಂದ ಪಾರಾಗಿ ಸ್ವತಂತ್ರ ಜೀವನವನ್ನು ನಡೆಸಬಹುದು.

ಲಲಿತ ಕಲೆಗಳಲ್ಲಿ ನರ್ತನ ಹಾಗೂ ನಾಟಕಗಳು ಪ್ರದರ್ಶನ ಕಲೆಗಳ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತವೆ. ಇವೆರಡರಲ್ಲೂ ಬಹುತೇಕ ಸಾಮ್ಯಗಳನ್ನು ನೋಡಬಹುದು. ಲಾಕ್ಷಣಿಕರ ಪ್ರಕಾರ ಈ ಎರಡೂ ಕಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಆಗಬೇಕಾದ್ದು ರಸ ನಿಷ್ಪತ್ತಿ. ಅದು ವಿಭಾವ, ಅನುಭಾವ ಹಾಗೂ ಸಂಚಾರಿ ಭಾವಗಳೆಂದು ಊಹಿಸಿ ಕ್ರಿಯೆ. ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರೇಕ್ಷಕರ ಪಾತ್ರ ಬಹುಮುಖ್ಯ.

ರಂಗಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಕೆರಳಿಸುವ ಕಾರಣ ಸಾಮಗ್ರಿ ವಿಭಾವ. ಇದರಿಂದ ಉಂಟಾಗುವ ಪರಿಣಾಮವೇ ಅನುಭಾವ. ಸ್ಥಾಯಿಭಾವ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವಾಗ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಸುಳಿದು ಹೋಗುವ ಅಲ್ಪಕಾಲದ ಭಾವಗಳನ್ನು ಸಂಚಾರಿ ಭಾವಗಳು ಎನ್ನುವರು. ಇವು ಕೆಲವು ಕಡೆ ಸಮಯೋಚಿತವಲ್ಲದ್ದೂ ಇರಬಹುದು. ಅಂದರೆ ಸ್ಥಾಯಿಭಾವದೊಂದಿಗೆ ವಿಭಾವ, ಅನುಭಾವ, ಸಂಚಾರಿ ಭಾವಗಳ ಮಿಳಿತದಿಂದ ರಸಿಕನಲ್ಲಿ ರಸೋತ್ಪತ್ತಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಉಪನಿಷತ್ತಿನ ಒಂದು ವಾಕ್ಯ "ಆನಂದೋ ಬ್ರಹ್ಮೇತಿ ವ್ಯಜನಾತ್" ಅಂದರೆ ಆನಂದವು ದೈವತ್ವಕ್ಕೆ ಸಮವೆಂದು ಭಾವಿಸು ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತದೆ.

ರಂಗಾಧಿದೇವತೆ ನಟರಾಜನ ವಿಗ್ರಹವು ಜೀವನದ ಹಲವು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಗಳನ್ನು ನೀಡಿ ಕಲಾವಿದನ ಜೀವನ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ

ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸುವಲ್ಲಿ ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತದೆ.

ರಂಗಭೂಮಿ ಎಂದರೇನು?

ರಂಗಭೂಮಿ ಎಂದರೆ ಜನಸಮುದಾಯದ ಬದುಕಿನ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ, ರಾಜಕೀಯ, ಇತಿಹಾಸಗಳು ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಯಾಗಿ ರಂಗಮಂಚದಲ್ಲಿ ನೃತ್ಯ, ನಾಟಕ, ರೂಪಕಗಳಾಗಿ ರೂಪಾಂತರಗೊಂಡು ಜನರಮನಸ್ಸಿನ ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ ಕೊಂಡೊಯ್ಯಬಲ್ಲ ಪ್ರದೇಶ.

ರಂಗಭೂಮಿ ಬದುಕಿನ ನಿಲುವುಗನ್ನಡಿ ಎಂದರೆ ತಪ್ಪಿಲ್ಲ. ಭರತರು ನಾಟ್ಯ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ರಂಗಭೂಮಿ, ಅದರ ಅಳತೆ, ಆಯಾಮ, ವಾಸ್ತು, ನಟನೆಯ ಪಾಠಗಳು, ನಾಯಕ ನಾಯಕಿಯರ ಭಂಗಿ, ನಿಲುವು, ಭಾವಾಭಿನಯ, ನವರಸ ಲಕ್ಷಣ, ರಂಗಸಜ್ಜಿಕೆ ಇವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ವಿವರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇದು ರಂಗಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ನಟಿಸುವ ಕಲಾವಿದರ ತಿಳಿವಳಿಕೆಯ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಿ ಅವರ ನಟನಾ ಚಾತುರ್ಯವನ್ನು ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಭಾವಶಾಲಿಯಾಗಿ ಮಾಡಬಲ್ಲದು. ಅದರ ಹೊರತಾಗಿ ಕಲಾವಿದ ನೈಜತೆ ಅಂದರೆ ನಮ್ಮ ಸುತ್ತಲೂ ಇರುವ ಜಗತ್ತನ್ನು ನೋಡಿ ಅನುಭವ ಪಡೆಯುವುದೇ ಹೆಚ್ಚು.

ರಂಗಭೂಮಿಗೆ ಬಂದು ಭಿಕ್ಷುಕ ಪಾತ್ರವನ್ನು ನಟಿಸುವ ಪಾತ್ರಧಾರಿಯಂತೆ ನಾವು ಆಡುತ್ತೇವೆ. ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ನಿಜವಾದ ಭಿಕ್ಷುಕನೊಂದಿಗೆ ಅವನನ್ನು ಹೋಲಿಸಿ ನೋಡಿ. ಎರಡು ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲೂ ಬಹುಶಃ ದೃಶ್ಯ ಒಂದೇ, ಮಾತು ಒಂದೇ ಆಗಿರುವುದು. ಆದರೂ ಎಷ್ಟು ವ್ಯತ್ಯಾಸ! ಒಬ್ಬನು ತನ್ನ ಭಿಕ್ಷುಕನ ಪಾತ್ರದಿಂದ ಆನಂದಿಸುವನು. ಮತ್ತೊಬ್ಬನು ಅದರಿಂದ ದುಃಖಿಸುವನು. ಈ ಅಂತರಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನು? ಒಬ್ಬನು ಮುಕ್ತ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಬದ್ಧ. ಪಾತ್ರಧಾರಿಗೆ ತನ್ನ ಭಿಕ್ಷಾವೃತ್ತಿ ನಿಜವಲ್ಲವೆಂದೂ ಕೇವಲ ಆಟಕ್ಕಾಗಿ ನಟಿಸಿರುವನೆಂದೂ ಗೊತ್ತಿದೆ. ಆದರೆ ನಿಜವಾದ ಭಿಕ್ಷುಕನಾದರೂ ಅದೇ ತನ್ನ ನಿಜಸ್ವಭಾವವೆಂದೂ, ತನಗೆ ಅದು ಬೇಕಾಗಲೀ, ಬೇಡವಾಗಲೀ ಸಹಿಸಬೇಕೆಂದೂ ಗೊತ್ತಿದೆ. ಇದೇ ನಿಯಮ.

ನಾವೆಲ್ಲ ಜೀವನ ಎಂಬ ನಾಟಕದ ಪಾತ್ರಧಾರಿಗಳು. ರಂಗಭೂಮಿ ಒಂದು ಸಂಘಟನಾ ಕಲೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಭರತರು ಹೇಳಿದಂತೆ ವ್ಯಕ್ತಿ ಕೇವಲ ಪಾತ್ರ ಪ್ರಾಣವಾಗಿರಬೇಕು. ವ್ಯಕ್ತಿ ಅಥವಾ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಪ್ರಧಾನವಾಗಬಾರದು. ಏಕೆಂದರೆ ರಂಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸುವ ನಾಟ್ಯ ಅಥವಾ ನಾಟಕಗಳು ಕೇವಲ ಆಟ. ಅದು ಸುಳ್ಳಿನ ಆಟ. ಅಂದರೆ ಇಲ್ಲಿರುವವರು ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವಗಳ ಪಾತ್ರಗಳೇ ಹೊರತು ಅವರೇ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿ ಸುಳ್ಳು ಹಿನ್ನೆಲೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆಯೇ ಹೊರತು ಉದ್ದೇಶವಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಅಂದರೆ ಈ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳ ಮೂಲಕ ಸತ್ಯತೋಧನೆಯ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಗುತ್ತಿರುತ್ತವೆ. ಪ್ರೇಕ್ಷಕರಿಗೆ ಸತ್ಯದ ದರ್ಶನ ಮಾಡಿಸುವುದೇ ಇದರ ಪ್ರಮುಖ ಗುರಿಯಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ನಿಮಗೆ ತಿಳಿದಿರಬಹುದು. ಕಮಲ ಕೆಸರಿನಲ್ಲಿರುವ ಜೀವಸತ್ಯಗಳನ್ನು ಹೀರಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತದೆ. ನಂತರ ಜಗತ್ತಿಗೆ ತನ್ನ ಸುಂದರ ರೂಪವನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸುತ್ತದೆ. ಅಂತೆಯೇ ರಂಗಭೂಮಿಯ ಆಂತರ್ಯ ಬೇರೆ ಬಗೆಯಾಗಿದ್ದರೂ ಅದು ವಾಸ್ತವಿಕ ಸತ್ಯವನ್ನು ಪ್ರೇಕ್ಷಕರೆದುರು ತೆರೆದಿಡಲು ಶ್ರಮಿಸುತ್ತದೆ.

ವಾಸ್ತವಿಕ ಸತ್ಯ ಒಂದೇ ಪದದಂತೆ ಕಂಡರೂ ವಾಸ್ತವಿಕತೆ ಎಂದರೆ ನಮ್ಮ ಸುತ್ತಲೂ ಇರುವ, ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಸಿಗುವ, ಮಾಪನಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ, ಕೆಲ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಸ್ಪರ್ಶಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವ ವಿಷಯ ವಸ್ತು. ಆದರೆ ಸತ್ಯ ಹಾಗಲ್ಲ. ಅದು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣದ್ದು, ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಬಾರದ್ದು. ವಿವರಿಸಲು ಅಸಾಧ್ಯವಾದ ಅದೃಶ್ಯಮಯ ಅನುಭವ. ಈ ಎಲ್ಲ ಆಯಾಮಗಳನ್ನು ಪ್ರೇಕ್ಷಕರೆದುರು ತೆರೆದಿಡುವ ರಂಗಭೂಮಿಯ ಬಗೆಗೆ ಕವಿ ಡಿವಿಜಿ ಹೇಳಿರುವ ಮಾತುಗಳು

ಗಮನಾರ್ಹ.

ನಾಟಕದೊಳನುವಿಂದ ಬೆರೆತದನು ಮೆಚ್ಚಿಸಿ,
ನೋಟಕನುವಾಗಿ ತಾಂ ನಲಿಯಿಸುವಾ
ಪಾರವನು ಕಲಿತವನೆ ಬಾಳನಾಳುವ ಯೋಗಿ
ಆಟಕಂ ನಯವುಂಟು ಮಂಕುತಿಮ್ಮ

ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಪಾತ್ರಧಾರಿಯಾಗಿ ಸಿದ್ಧನಾದ ನಟನು ಪ್ರೇಕ್ಷಕರು ಮೆಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ನಟಿಸುತ್ತಾನೆ. ತಾನೂ ಪ್ರೇಕ್ಷಕನಾಗಿ ಸಂತೋಷಪಡುತ್ತಾನೆ. ಪ್ರೇಕ್ಷಕರಿಗೆ ಸಂತೋಷವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವ ಪಾರವನ್ನು ಕಲಿತವನೇ ಉತ್ತಮ ಪಾತ್ರಧಾರಿ. ಈ ಕಲೆ ಗೊತ್ತಿದ್ದವನು ಜೀವನ ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಬಾಳನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಬಲ್ಲ ಯೋಗಿಯಾಗಬಲ್ಲ ಎಂದು ಬಣ್ಣಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ವೇದಗಳ ಪ್ರಕಾರ ಸತ್ಯವೇ ದೇವರು. ದೇವರನ್ನು ಕಾಣಲು ಅನುಸರಿಸುವ ಮಾರ್ಗವೇ ಸತ್ಯದರ್ಶನ. ಹಾಗಾದರೆ ರಂಗದಲ್ಲಿರುವ ಕಲಾವಿದ ತನ್ನ ನಟನೆಯನ್ನು ದೇವರಿಗೆ ಸಲ್ಲಿಸುವ ಆರಾಧನೆ ಅಥವಾ ಅವನನ್ನು ಸೇರುವ ಮಾರ್ಗವೆಂದೆನಿಸುವುದು ಸಮಂಜಸವಲ್ಲವೇ? ಮಾನವನ ನಿತ್ಯಜೀವನ ವಿಧಿವಿಧಾನಗಳು ಕೆಲವು ನಾಟಕೀಯವಾಗಿಯೇ ನಡೆಯುತ್ತವೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ: ದೇವತಾ ಆರಾಧನೆಯಲ್ಲಿ ಅಭಿಷೇಕ, ನೈವೇದ್ಯ, ಜೋಗುಳ ಹಾಡಿ ಮಲಗಿಸುವುದು. ಜಗತ್ತನ್ನು ಸಲಹುವ ದೈವವನ್ನು ಸಲಹುವ ಪರದಾಟ. ಮದುವೆ, ಮುಂಜಿ, ಶ್ರೀಮಂತ ಕಾರ್ಯ, ಅನ್ನಪ್ರಾಶನ... ಇವೆಲ್ಲ ಅಣಕುಗಳೇ.

ನೃತ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಹಂತವೂ ಮಾನವನ ಬೌದ್ಧಿಕ ನಿಲುವು ಸಾಮಾಜಿಕ ಚಿತ್ರಣ ಜನರ ನಂಬಿಕೆ ಆಶೋತ್ತರಗಳ ಕೈಗನ್ನಡಿಯಾಗಿವೆ. ನೃತ್ಯದಿಂದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಶಿಸ್ತು, ಸಂಯಮ, ಸ್ವ-ಪ್ರರಣೆ, ಜೀವನ ಅನುಭವಗಳು ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಕೇವಲ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯೇ ಹೊರಹೊಮ್ಮುವ ಸಾಧನವಲ್ಲ. ಅದನ್ನು ಸ್ವಾನುಭವಿಸಿ ಪ್ರಯೋಗಿಸುವ ಅಂತಃಶಕ್ತಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ಭಾಷೆ, ಶಾಸ್ತ್ರದ ಆಧಾರ, ಮಾನಸಿಕ ವಿಕಾಸ, ಧಾರ್ಮಿಕ ವಿಧಿವಿಧಾನಗಳ ಅರಿವು, ತತ್ವ ಸಂದೇಶ ಮತ್ತು ಕ್ರಿಯಾಶೀಲತೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುವಲ್ಲಿ ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತದೆ.

ಶ್ರದ್ಧೆ, ಕಷ್ಟ ಸಹಿಷ್ಣುತೆ, ಸಮಯ ಪ್ರಜ್ಞೆ, ಭಾವನೆ, ಸಹನೆ, ತಾಳ್ಮೆ, ಮಾನಸಿಕ ಭಾವೋಪ್ಪೇರಣೆಗಳಂತಹ ಮೌಲ್ಯಗಳ ಶಿಕ್ಷಣ ನೃತ್ಯದಿಂದಾಗುತ್ತದೆ. ವರ್ತನೆಯಲ್ಲಿ ಸುಸಂಸ್ಕೃತಿ ಆಂತರಿಕ ನೀತಿಯನ್ನು ಪಡೆದು ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ವರ್ಧನೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ತಮ್ಮ ನಿತ್ಯ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಒಂದು ದೈವಿಕ ಶಾಂತಿ ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ. ನೃತ್ಯ ಪೋಷಕರ ಮನೋವರ್ತನೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ಅವರಲ್ಲಿರುವ ವಿಭಿನ್ನ ಅಭಿರುಚಿಗಳನ್ನು ತೃಪ್ತಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ.

ಕರ್ತವ್ಯ ನಿಷ್ಠೆಗೆ ಕರ್ತವ್ಯದ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು, ಪ್ರೇಮ ಬಯಸುವವರಿಗೆ ಪ್ರೇಮದ ಸಫಲತೆಯನ್ನು, ದುಷ್ಟರಿಗೆ ಸದ್ಗುಣಗಳ ವಿಜಯವನ್ನು, ಹೇಡಿಗಳಿಗೆ ಧೈರ್ಯವನ್ನು, ವೀರಾಧಿವೀರರಿಗೆ ಶಕ್ತಿಯ ಸದುಪಯೋಗವನ್ನು ಬುದ್ಧಿಹೀನರಿಗೆ ತಿಳಿವಳಿಕೆಯನ್ನು, ಪಂಡಿತರಿಗೆ ಜ್ಞಾನವನ್ನು, ರಸಿಕರಿಗೆ ವಿನೋದವನ್ನು, ದುಃಖಿತರಿಗೆ ಸಹನಾಶಕ್ತಿಯನ್ನು, ದ್ರವ್ಯವನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವವರಿಗೆ ಧನ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯನ್ನು, ಸಮಾಜದ ಎಲ್ಲ ಜನರ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುತ್ತದೆ. ಕಲಾವಿದ ಪರಿಪೂರ್ಣತೆಯನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕಾದರೆ ತನ್ನನ್ನು ತಾನು ಮರೆತು ತನ್ನ ಕಲೋಪಾಸನೆಯಲ್ಲಿ ಐಕ್ಯನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಇಂತಹ ತನ್ಮಯತೆಯಿಂದ

ಕಲಾವಿದನಲ್ಲಿ ಅಹಂಭಾವ ಮರೆಯಾಗಿ ಸಹೃದಯನಾಗಿ ಮಾರ್ಪಡಿಸುವ ಮೌಲ್ಯ ನೃತ್ಯದಲ್ಲಿದೆ.

ಕಲಾವಿದ ಹೇಗಿರಬೇಕು?

ಲೌಕಿಕ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸನ್ನಾವರಿಸಿರುವ ರಾಗ ದ್ವೇಷಗಳ ಭಾವಗಳನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣ ತೊಡೆದು ಹಾಕಲಾಗದೆ ಕಲಾ ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ ಬಂದು, ನಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಉನ್ನತ ಧೈಯ ಭವಭಾವಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸಿ ಬದುಕನ್ನು ಬಾಳಿ (ಬದುಕನ್ನು ಕಳೆಯದೆ) ಆನಂದಿಸುವುದು. ಮಾನವ ಜನ್ಮವನ್ನು ಸಾರ್ಥಕಗೊಳಿಸುವಂತೆ, ಬದುಕಿನ ಎಲ್ಲ ಸಿಹಿ ಕಹಿ ಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಆಸ್ವಾದಿಸಿ ಆನಂದಿಸುವ ಬಗೆಯನ್ನು ಕಲೆಯು ಕಲಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವೇ? ಹೌದೆನ್ನುತ್ತವೆ ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳು. "ಬದುಕುವುದನ್ನೇ ಒಂದು ಕಲೆಯಾಗಿಸಿ. "ಜೀವನಕಲೆಯಾಗಿಸಿ" ತುಂಬು ಬಾಳನ್ನು ಶತಸಂವತ್ಸರ ಆನಂದಿಸಿ" ಎಂದು ಆಹ್ವಾನಿಸುತ್ತವೆ.

ಪ್ರೇಕ್ಷಕರು ಕಲೆಯಿಂದ ಆತ್ಮಾನಂದ ಅನುಭವಿಸಿದರೆ ದೈವಿ ಸಿದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಕಲಾವಿದರು ತನ್ಮಯತೆಯಿಂದ ಆತ್ಮಾನಂದ ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ಕಲಾವಿದರ ಸ್ವಂತ ಸಾಧನೆ ಮತ್ತು ಉನ್ನತ ಮಟ್ಟದ ತನ್ಮಯತೆ ಪ್ರಥಮವಾಗುತ್ತದೆ. ಕಲಾಸಿದ್ಧಿಗೆ ಇದೇ ತಳಹದಿ ಎಂದರೆ ತಪ್ಪಾಗಲಾರದು. ನಂದಿಕೇಶ್ವರ ತನ್ನ ಅಭಿನಯ ದರ್ಪಣದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಅಂತಃಪ್ರಾಣವನ್ನು ರೂಢಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ನರ್ತನದಲ್ಲಿ ಲವಲವಿಕೆ ಇದ್ದು ಸಂಪೂರ್ಣ ಚೈತನ್ಯದಿಂದ ಕೂಡಿಬೇಕು. ಚುರುಕುತನವಿದ್ದು ಶರೀರ ಭಾರವೆನಿಸದ ಸೋಮಾರಿತನವಿಲ್ಲದೆ ನೃತ್ಯದಲ್ಲಿನ ಅಂಗ ಚಲನೆಗಳ ಕ್ರಮವನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಸಾಧಿಸಬೇಕು. ಸ್ಥಿರತೆ ಕಾಣಬೇಕು. ಆತ್ಮ ವಿಶ್ವಾಸ ಕಾಣಬೇಕು. ಒಂದು ಭಂಗಿಯಲ್ಲಿ ಪಾದಘಾತದಲ್ಲಿ, ಹಸ್ತ ಪ್ರಯೋಗದಲ್ಲಿ ಖಚಿತತೆ ಇರಬೇಕು. ಅನೇಕ ಸಲ ನರ್ತಿಸಿ ಪ್ರಯೋಗವನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಂಡು ಶಾರೀರಿಕ ಮಾನಸಿಕ ಸ್ಥಿರತೆಯನ್ನು ರೂಢಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಅಂಗ, ಪ್ರತ್ಯಂಗ, ಉಪಾಂಗಗಳ ಚಲನೆಗಳನ್ನು ಕಡಿತಗೊಳಿಸದೆ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿಸುವುದು. ಅಂದರೆ ಶರೀರ ಭಾಗದ ಚಲನೆಗಳನ್ನು ಜ್ಯಾಮಿತಿಯ ಪರಿಮಿತಿಗೆ ಒಳಪಡಿಸುವುದು. ತಿರುಗುವ ಚಲನೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಮತೋಲನ ಸರಿಯಾಗಿ ಹಿಡಿಯುವುದು, ರಂಗವನ್ನು ಸುತ್ತುವ ಚಲನೆಗಳಲ್ಲಿ ಪಾದಗಳನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಚಕ್ರದಾಕಾರದಲ್ಲಿ ಚಲಿಸುವುದು ಇತ್ಯಾದಿ.

ಕಣ್ಣುಗಳು ನರ್ತನಕ್ಕೆ ಬಹು ಮುಖ್ಯ. ಉಪಾಂಗ ಭಾವನೆಗಳು ಪ್ರಖರವಾಗಿ ಹೊಮ್ಮುವುದು ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ತಾಳದ ಖಚಿತತೆ, ಕೈಗಳು ಚಲಿಸಿದ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಇರುವಿಕೆಯನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಕಲ್ಪಿಸುವುದು ಇವೆಲ್ಲಾ ದೃಷ್ಟಿಯ ಸರಿಯಾದ ಚಲನೆಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸುತ್ತದೆ.

ಶರೀರಕ್ಕೆ ಎಷ್ಟೇ ಆಯಾಸವಾದರೂ ಹೊರಗೆ ತೋರ್ಪಡಿಸದೇ ಇರುವುದು. ಶ್ರಮ ಪೂರಿತ ಚಲನೆಗಳು ಕಲಿಯುವಾಗ, ಕಲಿಯುವ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ನಾನು ಶ್ರಮ ಪಟ್ಟು ಕಲಿತಿದ್ದೇನೆ. ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ ಎಂಬ ಸ್ವಂತ ಕರುಣೆ ಬಂದಾಗ ಕಲಿಕೆ ನಿಲ್ಲುತ್ತದೆ. ಅಥವಾ ನಿಧಾನವಾಗುತ್ತದೆ. ಕಲಿಯುವ ಮತ್ತು ಉಪಯೋಗಿಸುವ ಹುಮ್ಮಸ್ಸು ಆಶ್ರಮಯುತವಾಗಿರಬೇಕು.

ಬುದ್ಧಿವಂತಿಕೆ ಪಾಠಗಳನ್ನು ತರ್ಕಬದ್ಧವಾಗಿ ಕಲಿಯುವುದು, ಯೋಚನಾ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು, ತಪ್ಪುಗಳನ್ನು ತಕ್ಷಣ ತಿದ್ದಿಕೊಳ್ಳುವುದು, ಬುದ್ಧಿವಂತಿಯಿಂದ ನರ್ತನವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುವುದು, ಸಂಯೋಜಿಸುವುದು, ಮತ್ತೊಬ್ಬರೊಡನೆ ವ್ಯವಹರಿಸುವಾಗ ಸರಿಯಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡುವುದು. ಕಲಾವಿದನ ಕಲೆ ಅವನಲ್ಲಿರುವ ವಿನೀತ ಭಾವದಿಂದ ತೋರಿಸುತ್ತದೆಯೇ ಹೊರತು ಕಟು ನುಡಿಗಳಿಂದಲ್ಲ. ಮಾತು ಕಲಾವಿದನ ಕಲಾ ಚೇತನದ ಆಳ ಮತ್ತು ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಅಳೆದು

ಬಿಡುತ್ತದೆ.

ನರ್ತಿಸುವ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಂಡಾಗಲೇ ಅದರಲ್ಲಿರುವ ಕಲಾಭಾವನೆ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಗೀತೆ ಅಂದರೆ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ತಪ್ಪಿಲ್ಲದೆ ತಿಳಿದಾಗ ಅಭಿನಯ ಸುಲಭ. ಆ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಪಾತ್ರಗಳ ಮನೋಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ತಿಳಿದು ನರ್ತಿಸಬಹುದು. ತಲ್ಲಿನತೆ ಬರುತ್ತದೆ.

ಚತುರ್ವಿಧ ಅಭಿನಯಗಳ ಸಮಂಜಸ ಪರಯೋಗ

ನೃತ್ಯ, ನಾಟಕದ ನರ್ತನಗಳು ಅಂಗಾಂಗಗಳ ಚಲನೆಯಿಂದ ನಡೆಯುವ ಕ್ರಿಯೆ. ಅಂದರೆ ರಂಗದ ಮೇಲೆ ವ್ಯಾಯಾಮ ಮಾಡಿದರೆ ಅದು ನಟನೆಗೆ ಯೋಗ್ಯ ಆಂಗಿಕ ಚಲನೆ ಆಗಿರಲಾರದು. ನೃತ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮುದ್ರೆಗಳನ್ನು ಬಳಸುತ್ತೇವೆ. ನಾಟಕಗಳಲ್ಲೂ ವಾಚಿಕಾಭಿನಯವಿದ್ದು, ಮುದ್ರೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿ ಹೇಳಿದಾಗ ಪ್ರೇಕ್ಷಕನಿಗೆ ಅರ್ಥ ಕೊಡಬಲ್ಲದು.

ಅದೇ ನಟರು ಕೇವಲ ಆಂಗಿಕದಿಂದ ಅಭಿನಯಿಸಿದಾಗ ಪ್ರೇಕ್ಷಕರ ಮನ ಮುಟ್ಟಲಾರರು. ಅಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಬೇಕಾದದ್ದು ಭಾವ. ಮುಖದಲ್ಲಿ ಅಭಿನಯ, ಆಂಗಿಕದೊಂದಿಗೆ ಸಾತ್ವಿಕಾಭಿನಯದ ಬಳಕೆ ಇದ್ದರೆ ನಟನ ಶ್ರಮ ಸಾರ್ಥಕ. ಪ್ರೇಕ್ಷಕನ ಸಹನೆಗೆ ಆನಂದ ಅನುಭವ ಸಾಧ್ಯ. ವಾಚಿಕಾಭಿನಯ ಸಂಗೀತವೋ ಅಥವಾ ಮಾತುಗಳಿಂದ ಪೂರೈಸಬಹುದು. ಆಹಾರ್ಯಾಭಿನಯವೂ ರಂಗದ ಮೇಲೆ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ವಿಶೇಷತೆಗೆ ಕಾರಣವಾಗಬಲ್ಲದು.

ಪಾತ್ರವನ್ನು ನಾಮಪದದೊಂದಿಗೆ ಹೇಳುವುದು ವ್ಯಕ್ತಿ ಪರಿಚಯವಷ್ಟೇ. ಅವನೊಳಗಿನ ಭಾವದ ಅಂದರೆ ಅವನ ಪಾತ್ರದ ಬಗೆ, ಶ್ರೀಮಂತನೋ, ಬಡವನೋ, ಕುರುಡನೋ, ಮಹಾರಾಜನೋ, ಸನ್ಯಾಸಿಯೋ, ಸತ್ಯ ಪರಿಪಾಲಕನೋ, ಕಳ್ಳನೋ, ಇದೆಲ್ಲ ರಂಗದ ಮೇಲೆ ಉಚಿತವಾದ ವೇಷ ಭೂಷಣಗಳೊಂದಿಗೆ ಬಂದಾಗ ಪಾತ್ರದ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳುವ ಅವಶ್ಯಕತೆ ತೀರ ಕಡಿಮೆ.

ಹರಕಲು ಬಟ್ಟೆ ತೊಟ್ಟು, ಕುಂದಿದ ಮುಖಭಾವದೊಂದಿಗೆ ಬಳಲಿ ಬಸವಳಿದ ನಡಿಗೆಯಲ್ಲಿ ನಟರು ಬಂದರೆ ಅದು ಬಡತನವನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಕೊಡುವ ಪಾತ್ರವೆಂದು ನೋಡುಗರಿಗೆ ಸುಲಭವಾಗಿ ಅರ್ಥವಾಗುವುದು. ಶ್ರೀಮಂತ ನಡಿಗೆ, ವೇಷಭೂಷಣ, ಅರಮನೆಯ ರಂಗಸಜ್ಜಿಕೆ ಇದ್ದಲ್ಲಿ ಅದು ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿರುವ ಮಹಾರಾಜ ಎಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಕೆಲವು ಬಾರಿ ಆಹಾರ್ಯಾಭಿನಯದ ತದ್ವಿರುದ್ಧ ಭಾವಗಳನ್ನು ತೋರಲು ಸಹ ಇದನ್ನು ಬಳಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

ನಾಟ್ಯದಲ್ಲಿ ಪಾತ್ರಗಳನ್ನು ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಋಷಿ, ಮುನಿಗಳು, ತಾಪಸಿಗಳು, ದೇವಾಂಶ ಸಂಭೂತರು, ಸನ್ಯಾಸಿ ತೋರುವ ಸಿದ್ಧಪುರುಷರನ್ನು ತೋರಿಸುವಾಗ ಅವರ ಕಾವಿ ವಸ್ತ್ರ, ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕಮಂಡಲು, ಜಟಿ, ಇವು ಭಕ್ತಿಯ ಭಾವವನ್ನು ನೀಡುತ್ತವೆ. ಅದೇ ಇನ್ನೊಂದೆಡೆಗೆ ಸೀತಾಪಹರಣದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ರಾವಣ ತಾಪಸಿಯ ಮಾರುವೇಷ ಧರಿಸಿ ಸೀತೆಯನ್ನು ಅಪಹರಿಸುವ ಪಾತ್ರ ಕೂಡ ಬರುತ್ತದೆ. ಈ ಎರಡೂ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ಬಳಸಲಾದ ಉಡುಪು, ವೇಷ ಒಂದೇ ಆದರೂ ಸಂದರ್ಭಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಬಳಕೆಯ ವಿಭಿನ್ನತೆಯನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ.

ಸಂಗೀತದಲ್ಲಿ ವಾದ್ಯಗಳನ್ನು ಕೂಡ ಕೆಲವು ಸಲ ವ್ಯತಿರಿಕ್ತವಾಗಿ ಬಳಸಿ ವಿಭಿನ್ನ ಅರ್ಥ ಹೊಮ್ಮಿಸಬಹುದು. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಮೃದಂಗದ ನುಡಿಗಳು ಪಾರ್ವತಿಯ ಲಾಸ್ಯದ ಲಯಕ್ಕೂ, ಶಿವನ ತಾಂಡವದ ರಭಸಕ್ಕೂ ಸಹ ಮಿಲಿತವಾಗುವುದು ಇದಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷಿ.

ನಟನಾದವನ ಅಭಿನಯ ಪ್ರೇಕ್ಷಕನ ಭಾವಗಳನ್ನು ಬಡಿದೇಳಿಸಬೇಕೇ ಹೊರತು, ಅದು ನಟನ ಅನುಭವದಿಂದ ಆಗದು. ಸಾಹಿತ್ಯಿಯೊಬ್ಬರ ಅಮೋಘ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಓದಿದಾಗ ಅಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುವ ಸುಂದರತೆಯ ಕಲ್ಪನೆ ಓದುಗರಿಗೆ ಭಾಸವಾಗುತ್ತದೆಯೇ ಹೊರತು

ಸಾಹಿತ್ಯ ರಚನೆಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಕವಿ ಅಥವಾ ಸಾಹಿತಿ ಅದರ ಸೊಬಗನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿಕೊಂಡೇ ಬರೆಯಬೇಕೆಂಬ ಕಟ್ಟಳೆ ಎನಿಲ್ಲ. ದ.ರಾ. ಬೇಂದ್ರೆಯವರು ಬರೆದ "ಮೂಡಲ ಮನೆಯ ಮುತ್ತಿನ ನೀರಿಗೆ ಎರಕವ ಹೊಯ್ದು ನುಣ್ಣನೆ ಎರಕವಾ ಹೊಯ್ದು" ಎನ್ನುವ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಆಸ್ವಾದಿಸುವಾಗ ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬರುವುದು ಕವಿಯು ಎಂಥ ಸುಂದರ ಮುಂಜಾವನ್ನು ನೋಡಿ ಬರೆದಿರಬಹುದು ಎಂಬುದು. ಆದರೆ, ವಾಸ್ತವದಲ್ಲಿ ಬೇಂದ್ರೆಯವರು ಧಾರವಾಡದ ರೈಲ್ವೇ ಸ್ಟೇಷನ್ನಿನ ಹಿಂಭಾಗದ ಹತ್ತಿಕೊಳ್ಳ ಎನ್ನುವ ಸುತ್ತಲೂ ಪರಿಸರವನ್ನು ನೋಡಲು ಸಿಗದ ಒಂದು ನಿರ್ಜನ ಪ್ರದೇಶ. ಅಂದರೆ ಕವನವನ್ನು ಬರೆಯುವ ವೇಳೆ ಕವಿ ಅಂಥ ಒಂದು ಸುಂದರ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲೇ ಕುಳಿತಿದ್ದರು ಎಂಬ ಭಾವನೆ ತಪ್ಪು. ಕಲ್ಪನಾ ಲಹರಿ ಜಾಗೃತವಾದಾಗ ಮಾತ್ರ ಇಂಥ ಪ್ರಸಂಗ ಹೊರ ಹೊಮ್ಮುತ್ತದೆ.

ದ.ರಾ. ಬೇಂದ್ರೆಯವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಲ್ಲಿ ಸೌಂದರ್ಯವೆಂಬುದು ಕಣ್ಣಿನ ಮಾತಲ್ಲ. ಕಣ್ಣಿಗೂ ಕಣ್ಣಾಗಿ ಒಳಗಿಹುದು. ಆನಂದವು ಆಂತರಿಕವಾದ್ದರಿಂದ ಸೌಂದರ್ಯವು ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಅಂತರಂಗದ ಅನುಭವವಾಗಿದೆ. ಯಾವುದೇ ಕಲೆಯ ಮೂಲ ಉದ್ದೇಶ ರಸೋತ್ಪತ್ತಿ. ನಟನೆ ಎಂಬುದು ಕಲಾವಿದನ ಭಾಷೆಯೇ ಹೊರತು, ಜೀವನವಲ್ಲ. ನಟನೆ ಮತ್ತು ಭಾವನೆ ತಲೆಕೆಳಗಾದ ಸಮರ್ಪಕವಲ್ಲದ ಸಂಗತಿಗಳು. ಎರಡಕ್ಕೂ ಅಜಗಜಾಂತರ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿದೆ ಎಂದು ಈ ಮೂಲಕ ತಿಳಿಯಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಕಷ್ಟು ಬಿಳುಪು ಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ ಬೇಂದ್ರೆಯವರ ಇದೇ ಹಾಡನ್ನು ಬಹು ಸಂದರವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಿರುವುದನ್ನು ನೋಡುತ್ತೇವೆ. ಅಲ್ಲಿ ಕಲಾವಿದನ ನಟನೆ ಹಾಗೂ ಚಿತ್ರೀಕರಣದ ಕುಶಲತೆಯಿಂದ ಪ್ರೇಕ್ಷಕನು ತಣಿಯುತ್ತಾನೆ. ಇದು ನಟನೆ. ಕವಿಯು ಕಲ್ಪನೆಯಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ನಿಸರ್ಗದ ರಮ್ಯತೆ ಕೇವಲ ಕಲ್ಪನೆಯ ಭಾವನೆ. ಭಾವಗಳ ಪ್ರಯೋಗ:

ಇನ್ನು ವಾಚಿಕ, ಹಾಗೆಯೇ ಆಂಗಿಕದ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗ ಮಾತು ಮತ್ತು ಅಭಿನಯಗಳ ಸಂಬಂಧ ಸರಳವಾಗಿದೆ ಎನಿಸುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಇದು ಜಟಿಲವಾದ ವಿಷಯವೇ ಹೌದು. ಬರಿಯ ವಾಚಿಕಾಭಿನಯ ಎಂದರೆ ಹಾಡು ಅಥವಾ ಮಾತುಗಳ ಸಂದರ್ಭದ ಅರ್ಥವನ್ನು ಕೊಡಲಾರವು. ಇದಕ್ಕೆ ಆಂಗಿಕದ ಸಾಮರಸ್ಯ ಬೇಕೇ ಬೇಕು.

ಕೇವಲ ಮಾತುಗಳಲ್ಲದೇ ಆಂಗಿಕ ಅಭಿನಯವೇ ಸಂಪೂರ್ಣ ಅರ್ಥ ಕೊಡುವುದು ಕಷ್ಟಸಾಧ್ಯ. ಅದಕ್ಕೆ ಮಾತುಗಳ ಅಥವಾ ಹಾಡಿನ ಲೇಪನ ಅಷ್ಟೇ ಅವಶ್ಯಕ. ಈ ಎಲ್ಲ ತೊಡಕು ನಿವಾರಿಸುವ, ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಪರಿಹಾರಿಸುವ ಅಥವಾ ಸ್ಥಾನಪಲ್ಲಟಗಳನ್ನು ತಡೆಯುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ಸ್ಥಾಯಿ ಹಾಗೂ ಸಂಚಾರಿ ಭಾವಗಳಿಂದ ನಾವು ಪರಿಪೂರ್ಣವಾಗಿಸಬಹುದು.

ಸ್ಥಿರಭಾವ ಸ್ಥಾಯಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಭಾವ ಪಲ್ಲಟವಾಗುವುದು ಎಂದರೆ ಕೆಲವು ಕಡೆ ಬಂದು ಹೋಗುವ ಭಾಗಗಳು. ಇವೇ ಸಂಚಾರಿ ಭಾವಗಳು. ಸಂಪೂರ್ಣ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಚಿತ್ರಣ ಸ್ಥಾಯಿಭಾವಕ್ಕೆ ಉದಾಹರಣೆ. ಶ್ರೀರಾಮನ ಪಾತ್ರ, ಬುದ್ಧನ ಪಾತ್ರಗಳು ಅದರದ್ದೇ ಆದ ಸ್ಥಿರ ಸ್ವಭಾವ ಹೊಂದಿವೆ. ರಾಮನನ್ನು ಮರ್ಯಾದಾ ಪುರುಷೋತ್ತಮ ಎನ್ನುವರು. ಅದು ಯಾವಾಗಲೂ ಸ್ಥಿರವಾದ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಬುದ್ಧ ಎಂದಾಗ ಶಾಂತಮೂರ್ತಿ. ಇದು ಅದರ ಸ್ಥಾಯಿಭಾವ. ಈಗಿನ ಕಾಲದ ಪಾತ್ರಗಳ ಇಡಿಯಾದ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ನಮಗೆ ಕಾಣಿಸಿರುವುದು ದುಸ್ತರ. ವ್ಯಕ್ತಿ ಅಥವಾ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವಗಳು ಕಂಡಂತೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಭಾವಿಸಿದಂತೆ ಕಾಣಿಸಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲ ತುಂಡು ತುಂಡಾದ ಆಕರಗಳು. ಇವೆಲ್ಲ ಸಂಚಾರಿಭಾವಗಳು.

ಪೌರಾಣಿಕ ಪಾತ್ರಗಳು ಸ್ಥಾಯಿಭಾವಕ್ಕೆ ಸೂಕ್ತಪಾತ್ರಗಳಾದರೆ ಸಮಕಾಲೀನ ಪಾತ್ರಗಳು ಸಂಚಾರಿ ಭಾವವಾಗುತ್ತವೆ. ಒಬ್ಬ ಸರಕಾರಿ

ಕೆಲಸವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುವ ವ್ಯಕ್ತಿ ಕಚೇರಿಯಲ್ಲಿ ತನಗೆ ವಹಿಸಿದ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಕಚೇರಿ ಕೆಲಸದ ನಂತರ ಸಂಸಾರಸ್ಥರ ಜವಾಬ್ದಾರಿಗೆ ಮರಳುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಅಲ್ಲಿ ಆ ಪಾತ್ರಕ್ಕೆ ಸಂಚಾರಗಳೇ ಹೆಚ್ಚು. ಹೀಗಾಗಿ ಸಮಕಾಲೀನ ಪಾತ್ರಗಳನ್ನು ರಂಗದ ಮೇಲೆ ಪೋಷಿಸಿ ಬೆಳೆಸುವುದು ನಟನಿಗೆ ಒಂದು ಸವಾಲೇ ಆಗಿರುತ್ತದೆ.

ನಿಲುವು ಅಥವಾ ಭಂಗಿ

ಆಂಗಿಕ ಅಭಿನಯವನ್ನು ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ಅಭಿನಯಿಸಿದರೆ ಅದರ ಅಂದಕ್ಕೆ ಇಂಚು. ಮಾತಿಗೋ ಅಥವಾ ಹಿನ್ನೆಲೆಗೆ ಅನಗತ್ಯವಾಗಿ ಕೈಕಾಲುಗಳನ್ನು ಚಲನೆ ಮಾಡುವುದು ನಟನಿಗೆ ಯುಕ್ತವಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೆ ಸ್ಥಿರವಾದ ಭಂಗಿ, ನಿಲುವು ಬೇಕು. ಅದು ಯಾವುದೇ ಒಂದು ಪಾತ್ರದ ತೂಕವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತದೆ. ನೃತ್ಯದಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ಭಂಗಿ ಅಥವಾ ನಿಲುವು ಎನ್ನುವರು. ಕೆಲವು ಭಂಗಿಗಳು ಅವರದ್ದೇ ಛಾಪು ಮೂಡಿಸಿಬಿಟ್ಟಿರುತ್ತವೆ.

ನೃತ್ಯರೂಪಕದಲ್ಲಿ ರಾಮನ ಪಾತ್ರ ನಿರ್ವಹಿಸುವಾಗ ದೇಹದ ನಿಲುವು ಆ ಪಾತ್ರಕ್ಕೆ ದಿವ್ಯ ತೇಜಸ್ಸು ನೀಡುತ್ತದೆ. ಸಾಧು ಸನ್ಯಾಸಿಗಳಿಗೆ ಸಾತ್ವಿಕವಾದ ನಿಲುವು. ಹೀಗೆ ಕಲಾವಿದನಿಗೆ ಚತುರ್ವಿಧ ಅಭಿನಯಗಳ, ಭಾವ ಭಂಗಿಗಳ ವಿಸ್ತೃತ ಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಅನುಭವಗಳು ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಮಟ್ಟದ ನಟನಾಕೌಶಲ್ಯವನ್ನು ತಲುಪುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ.

ಇಷ್ಟು ಸಮರ್ಥನಾದ ಕಲಾವಿದನಿಗೂ ಪ್ರೇಕ್ಷಕರನ್ನು ಹಿಡಿದಿಡುವ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಏನು ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆ ಹುಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರವಾಗಿ ನಿಲ್ಲುವುದು ನಮ್ಮ ದೇಶಕಂಡ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಕನ್ನಡ ಚಿತ್ರರಂಗದ ಮಹಾನ್ ಕಲಾತಪಸ್ವಿ ಡಾ. ರಾಜ್‌ಕುಮಾರ್. ಅವರು ಕಲಾಭಿಮಾನಿ ದೇವರುಗಳೇ ಎಂದು ಸಂಭೋಧಿಸುತ್ತಿದ್ದರು ಅಭಿಮಾನಿಗಳಿಗೆ. ತನ್ನ ಕಲೆಯನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಪರಿಶ್ರಮ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ರಂಗದಲ್ಲಿ ಕಲಾವಿದ ವಹಿಸಿದ ಪಾತ್ರ ಪ್ರೇಕ್ಷಕರನ್ನು ತಲುಪಿದಾಗ ಅವನ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಪ್ರತಿಫಲ ದೊರಕಂತೆ. ಚಪ್ಪಾಳೆ ಗಿಟ್ಟಿಸಿಕೊಂಡಾಗ ಕೋಟಿ ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಪಡೆದಷ್ಟು ಸಂತೋಷ. ಭೋರ್ಗರೆವ ಚಪ್ಪಾಳೆಯನ್ನು ಒಬ್ಬ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಕಲಾವಿದ ಮಾತ್ರ ಗಿಟ್ಟಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೆ ಆತ ಪಡೆದ ರಂಗ ತರಬೇತಿಯೋ, ನರ್ತನವೋ ಅಥವಾ ನಟನೆಯ ಮೂಲಕ ಪಡೆದ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿ ಅಭಿನಯಿಸಬೇಕು. ಅಲ್ಲದೇ ಮುಂದೆ ಕುಳಿತಿರುವ ಪ್ರೇಕ್ಷಕರು ಸಮಯವನ್ನು ಮರೆತು ಪ್ರದರ್ಶನ ನೋಡುವುದರಲ್ಲಿ ತಲ್ಲೀನರಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಬೇಕು. ನಟನಾ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದಿಂದ ನೋಡುಗರನ್ನು ಮಂತ್ರಮುಗ್ಧರನ್ನಾಗಿಸುವುದು ನಟನ ಹಾಗೇ ರಂಗಭೂಮಿಯ ಕರ್ತವ್ಯ.

ನಾಟ್ಯ ಧರ್ಮ ಮತ್ತು ಲೋಕಧರ್ಮಿಯ ಪ್ರಯೋಗ ಹದವಾಗಿ ಮಿಶ್ರಿತವಾಗಿರಬೇಕು. ಲೋಕ ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಹಾಗೆಯೇ ಪ್ರಯೋಗಿಸುವುದು, ಸ್ವಭಾವಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಭಾವಪ್ರಯೋಗ, ಸಹಜ ಅಭಿನಯ ಇವು ಲೋಕಧರ್ಮ, ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಅಭಿನಯಿಸುವುದು, ಶಾಸ್ತ್ರಗ್ರಂಥಗಳ ಅನುಕರಣೆ ಪೂರೈಕೆ, ಮುಂತಾದವು ನಾಟ್ಯಧರ್ಮ ಎನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಒಬ್ಬರೇ ಅನೇಕ ಪಾತ್ರಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದು ಜನರ ಅಥವಾ ಪಾತ್ರಗಳ ಸ್ವಭಾವವನ್ನು ಆಂಗಿಕ, ಸಾತ್ವಿಕ, ಆಹಾರ್ಯಗಳಿಂದ ಸೂಚಿಸುವುದು ಮೊದಲಾದವು ನಾಟ್ಯಧರ್ಮ ಎನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ.

ಕಲೆಗಳನ್ನು ಆಸ್ವಾದಿಸುವವ ಸಹೃದಯ. ರಸೋದಯ ಸಿದ್ಧಮನಸನ್ನು ಹೊತ್ತವ ಸಹೃದಯ. ಮನಸ್ಸೆಂಬ ಕನ್ನಡಿಯಲ್ಲಿ ಶುಭವಾಗಿದ್ದರೆ ಕಲಾವಿದನ ಭಾವನೆಗಳು ಇದರಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಪ್ರತಿಫಲಿಸುತ್ತವೆ. ಕಲಾವಿದನ ಕಲೆಯನ್ನು ಅನುಭವಿಸಲು ಪ್ರೇಕ್ಷಕನ ಮನಃಸ್ಥಿತಿ ಅತಿ ಮುಖ್ಯವಾದ ಸಂಗತಿ. ಸಹೃದಯನನ್ನಾಗಿ

ಮಾಡುವುದು ಕಲಾವಿದನ ಆದ್ಯತೆ ಹಾಗೂ ಪ್ರೇಕ್ಷಕನ ಮನಸ್ಥಿತಿ ಕೂಡ. ಮುಂದೆ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಯಾವುದಾದರೂ ವಿಷಯದ ಬಗ್ಗೆ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮೂಡುವ ಅರಿವು ವಿಷಯ ಅಥವಾ ವಸ್ತುವನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಯತ್ನ. ಇದನ್ನು ಅಂತರ್ಬೋಧೆ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಭಾವನಾಪೂರಿತವಾದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಬರುವ ಹಂತ ವಾಸ್ತವಿಕತೆಗೆ ಅಂತರದ ಮಿಡಿತ. ಇದು ಮಾನವ ಸಹಜವಾಗಿ ನೆರೆದಿದ್ದ ಪ್ರೇಕ್ಷಕರಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಕಲಾವಿದನ ಸೌಭಾಗ್ಯ. (ಸೌಂದರ್ಯ ಮೀಮಾಂಸೆಯಲ್ಲಿ ಅಂತರ್ಬೋಧೆಯನ್ನು "ಪ್ರತಿಭೆ" ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ).

ಈಗಿನ ಈ ಯಾಂತ್ರಿಕ ಯುಗದಲ್ಲಿ ಆಸ್ವಾದಕರ ಸಂಖ್ಯೆ ದಿನದಿಂದ ದಿನಕ್ಕೆ ಇಳಿಮುಖವಾಗುತ್ತಿರುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಅವರು ಏರಿರುವ ಬಿಸಿಲು ಕುದುರೆ. ಏನನ್ನೋ ಸಾಧಿಸುವ ಹುನ್ನಾರ, ಪ್ರತಿಫಲದ ವಿಪರೀತ ನಿರೀಕ್ಷೆಯ ಸುಳಿಯಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿಹೋಗಿರುವ ಮಾನವನಿಗೆ ಶಾಂತಿ ಸಮಾಧಾನಗಳಿಗೆ ವೇಳೆ ಇಲ್ಲವೇ ಇಲ್ಲ. ಕೇವಲ ಮುಂದಿರುವ ಜೀವನದ ಸಾಫಲ್ಯಕ್ಕೆ ಅನುದಿನವೂ ದುಡಿಯುವುದು, ಪಡೆಯುವುದು ಅಷ್ಟೇ ಲೆಕ್ಕಾಚಾರ.

ಪ್ರಜ್ಞಾವಂತ ಮನುಷ್ಯ ಪಶುಗಿಂತ ಕಡೆಯಾಗಿ ಜೀವನ ಸಾಧಿಸುತ್ತಿರುವುದು ಸರ್ವಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಭಾವನೆಗಳ ಕೊರತೆ. ಜೀವನಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟಿರುವುದು. ಈ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಎಲ್ಲಿಂದಲೋ ತಂದು ಔಷಧಿಯಂತೆ ಸೇವಿಸುವುದಲ್ಲ, ಇದು ಶೈಶವದಿಂದಲೇ ತಂದೆ ತಾಯಿಗಳ ಪರಿಸರ, ಬೋಧಕ ವರ್ಗಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಿಗುವ ಜೀವನ ಪಾಠ.

ಹಿಂದೆಲ್ಲ ಅವಿಭಕ್ತ ಕುಟುಂಬಗಳಿದ್ದವು. ಅಲ್ಲಿ ಸಿಗುವ ಪಾಠ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಶಾಲೆಯ ಪಾಠಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಉಪಯುಕ್ತವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಭಕ್ತಿ, ಪ್ರೀತಿ, ತ್ಯಾಗ, ವೈರಾಗ್ಯ ವಿನಿಮಯಗಳಂಥ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆ ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಗುಣಗಳು, ಕೋಪ, ತಾಪ, ಪ್ರಲಾಪ, ಹಠ ಇವುಗಳಿಗೆ ಬೆಲೆ ಕೊಡಬೇಕಾದ ಪ್ರಸಂಗ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಹದವಾಗಿ ಬೇಯಿಸಿದ ಮಡಕೆಯಂತೆ ಪರಿಪಕ್ವವಾಗಿಸುತ್ತಿದ್ದವು.

ಕುಟುಂಬದ ಜೊತೆಗೆ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಬೆರೆತು ಅರಿತು ನಡೆನುಡಿಗಳನ್ನು ಸುಸಂಸ್ಕೃತಗೊಳಿಸಿಕೊಂಡ ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿ ಉತ್ತಮ ಪ್ರೇಕ್ಷಕನಾಗಬಲ್ಲ. ಆದರೆ ಪ್ರೇಕ್ಷಕರನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶನ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದಿಡುವ ಕೆಲಸ ಕಲಾವಿದನದ್ದು. ಪ್ರೇಕ್ಷಕನ ಮಾನಸಿಕ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಅರಿತು ಕಲೆಯ ಪ್ರದರ್ಶನ ಆಗಬೇಕು. ಹೀಗಿದ್ದಾಗ ಕಲಾವಿದ ಕೆಲವು ಸಮಯ ಮನಸ್ಸಿನ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವ ಕೆಲಸವನ್ನೂ ಸಹ ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಆಗ ಮನಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞನಾಗುವ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ಕೂಡ ಹೊರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಮನೋವಿಜ್ಞಾನ ಎಂದರೇನು?

ಆರೋಗ್ಯಕರ ದೇಹ ಹೊಂದಲು ಆರೋಗ್ಯಕರ ಮನಸ್ಸು ಬಹಳ ಮುಖ್ಯ. ಮಾನವ ಸಂಘಜೀವಿ. ಸ್ವಾರ್ಥ ಅವನ ಹುಟ್ಟುಗುಣ. ಆದರೆ ಸಂಘ ಜೀವನ ಅನಿವಾರ್ಯ. ಹೀಗಾಗಿ ನಾವು ನಮ್ಮದು ಎಂಬ ವಿಶ್ವಭಾವನೆಯಿಂದ ಹೊಂದಾಣಿಕೆ ಅನಿವಾರ್ಯ. ಬೇಕೋ ಬೇಡವೋ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಬದುಕುವ ಸಾವಿರ ಸಾವಿರಗಟ್ಟಲೇ ಜನರನ್ನು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಅವಲೋಕಿಸುತ್ತ ಬಂದಾಗ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರಿಗೂ ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಹಿನ್ನೆಲೆ, ಅನುಭವ, ಭಾವನೆ ಹಾಗೂ ಜೀವನ ಮೌಲ್ಯಗಳ ತಾರತಮ್ಯ ಇರುತ್ತದೆ.

ಕೆಲವರು ನಾಚಿಕೆ, ಭಯ, ಮುಜುಗರದಿಂದ ಮಾತು ಕಡಿಮೆ ಅಥವಾ ಅಂತರ್ಮುಖಿಗಳಾಗಿ ಮೌನಕ್ಕೆ ಶರಣಾಗಿದ್ದಾರೆ ಇನ್ನು ಕೆಲವರು ಚಟುವಟಿಕೆಯಿಂದ ಕೂಡಿ, ಜನಾನುರಾಗಿರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಕೆಲವರು ಸೋಮಾರಿಗಳಾಗಿದ್ದರೆ, ಇನ್ನು ಕೆಲವರು ಓದು,

ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸದಲ್ಲಿ ಸದಾ ಮುಂದಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಅವರೆಲ್ಲ ಸಮಾಜ ಮುಖಿಯಾಗಿರುತ್ತಾರೆಂದು ನಿರೀಕ್ಷಿಸುವಂತಿಲ್ಲ. ಓದಿನಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟಕಷ್ಟೇ ಆದರೂ ಮಿಕ್ಕಿಲ್ಲ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸೈ ಎನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವರು. ಹೀಗೆ ವ್ಯಕ್ತಿ ವಿಭಿನ್ನತೆಯನ್ನು ನಾವು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ.

ಅರಿತು ನಡೆದರೆ ಸ್ವರ್ಗ ಈ ಮಾತು ಕೇವಲ ಒಂದು ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದಲ್ಲ. ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಬದುಕುವ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಅನಿವಾರ್ಯತೆ. ಸ್ವಸ್ಥ ಸಮಾಜ, ಮನುಕುಲದ ಏಳಿಗೆ ಇದು ಅವಶ್ಯಕ. ಆದರೆ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ, ಆಲೋಚನೆ, ನಡೆನುಡಿ, ವರ್ತನೆ, ವರ್ಚಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ವಿಭಿನ್ನತೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಗಂಡ ಹೆಂಡಿರು, ಮಕ್ಕಳು ಹೀಗೆಲ್ಲ ಸಂಬಂಧಗಳು ಒಂದೇ ಸೂರಿನಡಿ ಬದುಕು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದರೂ ಅವರಲ್ಲೂ ಕೂಡ ಭಿನ್ನಾಭಿಪ್ರಾಯ ಇದ್ದೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಸಹಬಾಳೆ ನಡೆಯುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತದೆ.

ಎಲ್ಲ ಹಂತದಲ್ಲೂ ಎಲ್ಲರೂ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಅನುಸರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವುದು ನಂಬಿಕೆಯಿಂದ ಇರುವುದು ಕಷ್ಟ ಸಾಧ್ಯ. ಆದರೆ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಂಡರೆ ಅಂದರೆ ನಮ್ಮತನದಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊರಬಂದು ನಮ್ಮೊಂದಿಗಿರುವ ಕೆಲವು ಜನರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದರೆ, ಸಹಬಾಳೆ, ಸುಖಮಯ ಜೀವನ ಸಾಧ್ಯ.

ಹಾಗಾದರೆ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಅರಿಯುವುದು ಎಂದರೇನು? ಇದು ಹೇಗೆ ಸಾಧ್ಯ ಎಂಬ ಆಲೋಚನೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಇದು ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಜಗತ್ತು. ಯಾರ ಮಾತನ್ನೂ ಸುಮ್ಮನೇ ಕೇಳುವುದಿಲ್ಲ. ಹೀಗಿರುವಾಗ ಯಾವುದೇ ಒಂದು ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಆಧಾರವಿದ್ದು, ಅದನ್ನು ಒರೆ ಹಚ್ಚಿ ನೋಡಿ, ಅದು ಸರಿ ಎನಿಸಿದಾಗಷ್ಟೇ ಒಪ್ಪುವ ಮನಸ್ಥಿತಿಯವರನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.

ಮಾನವನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಅರಿಯಲು ನಮಗೆ ಮನಃಶಾಸ್ತ್ರ ನೆರವಾಗುವುದು. ಮಾನವನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಶಾಸ್ತ್ರಬದ್ಧವಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವ ಜ್ಞಾನದ ಒಂದು ಶಾಖೆ ಮನಃಶಾಸ್ತ್ರ. ಇದನ್ನು ಮನೋವಿಜ್ಞಾನವೆಂತಲೂ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಇತ್ತೀಚಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಹಂತದಲ್ಲೂ ಇದರ ಅಧ್ಯಯನ ಹಾಗೂ ಅದರ ಪ್ರಯೋಗ, ಅದರಿಂದ ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಮನದ ಮಾಹಿತಿಪಡೆದು ಅವನ ಅವಶ್ಯಕತೆಗನುಗುಣವಾಗಿ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಚಿಕಿತ್ಸೆಯೇ, ಮಗುವಿನ ಶಾಲಾ ದಾಖಲಾತಿಯೇ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.

ಮನೋವಿಜ್ಞಾನವು ಆಂಗ್ಲಭಾಷೆಯ ಸೈಕಾಲೋಜಿ ಎಂಬ ಪದದಿಂದ ಬಂದಿದೆ. ಸೈಕೋ ಎಂದರೆ ಆತ್ಮ ಎಂಬ ಅರ್ಥವೂ, ಲೋಗಸ್ ಎಂಬ ಪದಕ್ಕೆ ಅಧ್ಯಯನ ಎಂಬ ಅರ್ಥವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಅಂದರೆ ಆತ್ಮವನ್ನು ಕುರಿತ ಅಧ್ಯಯನ. ಇದು ಮನೋವಿಜ್ಞಾನದ ಉಗಮವನ್ನು ತೋರುತ್ತದೆ. ತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರದ ತಾರ್ಕಿಕರ ಪ್ರಕಾರ ಆತ್ಮದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಿಳಿಯುವುದೇ ಆತ್ಮದ ಅಧ್ಯಯನವಾದರೆ ತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರ ಹಾಗೂ ಮನಃಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೂ ಹಲವು ವಿಚಾರಗಳ ಸಾಮ್ಯತೆ ಇವೆ.

17ನೇ ಶತಮಾನದ ತತ್ವಜ್ಞಾನಿ ರೆನಡೆ ಕಾರ್ಟ್ ಮನಸ್ಸೊಂದು ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಶರೀರವಾಗಿದ್ದು, ಯೋಚನೆ ಚಿಂತನೆಗಳಿಗಾಗಿ ವ್ಯಕ್ತವಾದರೆ ದೇಹವೆಂಬುದು ಸ್ಥೂಲ ಶರೀರ. ದೈಹಿಕ ಕಾರ್ಯಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿರುತ್ತದೆ. ಒಟ್ಟಾರೆಯಾಗಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ, ಮನುಷ್ಯನ ವರ್ತನೆಯನ್ನು ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಯನಮಾಡಿ ಸವಿವರದ ಟಿಪ್ಪಣಿ ಕೊಡುವುದೇ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನ.

ಕೇವಲ ಮನೋರೋಗಿಗಳಿಗೆ ಅಪಸಾಮಾನ್ಯ ವರ್ತನೆಗೆ ಚಿಕಿತ್ಸಾರೂಪ ಹಾಗೂ ಅಧ್ಯಯನವೇ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನ ಎಂಬ ತಪ್ಪು ಕಲ್ಪನೆ ಎಲ್ಲರಲ್ಲಿದೆ. ಆದರೆ ನೈಜತೆಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ರೀತಿಯ ವರ್ತನೆ, ಕಲಿಕೆ, ನೆನಪು, ಮರೆವು, ಬುದ್ಧಿಶಕ್ತಿ, ಕನಸು, ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಹೀಗೆ ಹಲವು ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುವ ಹಾಗೇ ಬಗೆಹರಿಸುವಲ್ಲಿ ತೀರ್ಮಾನ

ಅಥವಾ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವ ಒಂದು ಮಾಧ್ಯಮ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಪ್ರಾಣಿ ಪಕ್ಷಿಗಳ ವರ್ತನೆ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರುವ ಶಾರೀರಿಕ, ಮಾನಸಿಕ ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಕುರಿತಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವ ಸಾಧನ.

ತನ್ನ ಹಾಗೂ ಇತರರ ಬಗ್ಗೆ ಅರಿಯುವ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಜಾಣ್ಮೆಯನ್ನು ಇದು ಕಲಿಸುತ್ತದೆ. ಈಗಿನ ಜಟಿಲವಾದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಬದುಕುವ ಜಾಣ್ಮೆ, ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಂದ ಹೊರಬರುವ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಅರಿಯಬಹುದು. ಧೂಮ್ರಪಾನ, ಮದ್ಯವ್ಯಸನಿಗಳಿಗೆ ಪ್ರಯೋಗಿಕ ಹಾಗೂ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಚಿಕಿತ್ಸಾ ವಿಧಾನವೂ ಹೌದು.

ಮನುಷ್ಯ ವಿಮರ್ಶಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಯೋಚಿಸಲು ಮತ್ತು ತಮ್ಮ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ನಿರ್ವಹಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುವುದು ಮನೋವಿಜ್ಞಾನದ ಉದ್ದೇಶ. ಮಾನವನ ಸ್ವಭಾವ ವಿಭಿನ್ನತೆ, ವರ್ತನೆಯ ವೈವಿಧ್ಯ ಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೂ ಅರ್ಥವಾಗಲಿ ಎಂಬುದು ಮನೋವಿಜ್ಞಾನಿಗಳ ಆಶಯ.

ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನಿ ಪ್ರಕಾರ ಪ್ರಜಾನುಭವಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಮಾಡುವ ಅಧ್ಯಯನ. ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಜಾನುಭವ ಎಂದರೆ ನಮ್ಮ ಪರಿಸರದ ಹಾಗೂ ಮಾನಸಿಕ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳ ಅರಿವು. ಮುಂದೆ ಇದು ವರ್ತನೆಯನ್ನು ಕುರಿತ ಅಧ್ಯಯನ ಎಂದಾದ ಮೇಲೆ, ವರ್ತನೆ ಎಂದರೆ ಕ್ರಿಯೆ, ಚಟುವಟಿಕೆ. ಮನುಷ್ಯನ ಹಾಗೂ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ವರ್ತನೆಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಲು ಪ್ರಧಾನ್ಯತೆ ನೀಡಲಾಯಿತು. ಮಾನವ ಸಂಘ ಜೀವಿ. ಕ್ರಿಯೆ ಹಾಗೂ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯೊಂದಿಗೆ ಬದುಕುವ ಅನಿವಾರ್ಯತೆ ಇರುವುದರಿಂದ ವರ್ತನೆಯನ್ನು ಕುರಿತ ಅಧ್ಯಯನ ಸಮಂಜಸವೆನಿಸಿತು.

ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಆಲೋಚನೆ, ಭಾವನೆ, ಹಾಗೂ ಕ್ರಿಯೆಗಳು ಮನೋವಿಜ್ಞಾನದ ಅಧ್ಯಯನದ ವಸ್ತುಗಳು. ಮುಂದೆ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಸಂವೇದನೆ, ಅವಧಾನ, ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಾನುಭವ ನೆನಪಿನ ಶಕ್ತಿ ಶಾರೀರಿಕ ಬರಳವಣಿಗೆ ಹಾಗೂ ಕ್ರಿಯೆಗಳ ಅಧ್ಯಯನವು ಮಾನವನ ವರ್ತನೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಅವನ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ಬದಲಾವಣೆ ತರುವುದು ಮನೋವಿಜ್ಞಾನದ ಕೆಲಸ.

ಕಲಾವಿದನ ಕರ್ತವ್ಯ

ಅತ್ಯಾಧುನಿಕ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಓಡಿ ಓಡಿ ಬಸವಳಿದು ಬೆಂಡಾದ ಮಾನವನಲ್ಲಿ ಜೀವೋತ್ಕರ್ಷತೆ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಪ್ರದರ್ಶನ ಮಾಡುವುದು ಕಲಾವಿದನ ಕರ್ತವ್ಯ. ಆರೋಗ್ಯವಂತ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಆರೋಗ್ಯಕರ ಮನಸ್ಸು ಇರುತ್ತದೆ. ಆರೋಗ್ಯವಂತ ಮನಸ್ಸಿದ್ದರೆ ಮಾನಸಿಕ ಕಾಯಿಲೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ, ಈಗಿನ ವಿಶ್ರಾಂತಿ ಇಲ್ಲದ ಜೀವನ ಅನಾರೋಗ್ಯದ ಮನಸ್ಥಿತಿಗೆ ಕಾರಣ.

ಇತ್ತೀಚಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಖಿನ್ನತೆ ಒಂದು ಸಾಮಾನ್ಯ ಕಾಯಿಲೆಯಾಗಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ವಯಸ್ಸಿನ ಮಿತಿ ಇರುವುದಿಲ್ಲ, ಹೀಗಿದ್ದಾಗ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ನಿರಾಸಕ್ತಿ, ನಕಾರಾತ್ಮಕ ಆಲೋಚನೆಗಳು ಮನಸ್ಸನ್ನು ಕ್ಷುಣ್ಣಿಸುತ್ತದೆ. ಖಿನ್ನತೆ ಕೆಲವು ಸಲ ಜೀವನವನ್ನೇ ಬಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಖಿನ್ನತೆ ಇದ್ದಾಗ ಅವರಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಮುಳ್ಳಾಗಬಹುದು. ಗುರುಹಿರಿಯರ ಮಾತು ವಿಷವೆನಿಸಬಹುದು, ತಾನು ನಿರುಪಯುಕ್ತ ವ್ಯಕ್ತಿ ಎಂದು ಕೆಲವು ಮಕ್ಕಳು ಜೀವನದಿಂದ ವಿಮುಖರಾಗಿ ಆತ್ಮಹತ್ಯೆಯಂತಹ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಮುಂದಾಗುವರು.

ಇನ್ನು ಈ ಕಾಯಿಲೆ ಹದಿಹರೆಯದಲ್ಲಿ ಕಂಡರೆ, ಮದ್ಯವ್ಯಸನಿಗಳೂ, ಮಾದಕವಸ್ತುಗಳ ಚಟಕ್ಕೆ ಬಲಿಯಾದವರಲ್ಲೂ ಇರುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಕೂಡ ಇರುತ್ತದೆ, ಹೀಗಿದ್ದಾಗ ಆರೋಗ್ಯವಂತ ಮನಸ್ಥಿತಿ ಹೊಂದಲು ನಾವು ಮೊದಲು ಕಲೆಗಳನ್ನು ಆಸ್ವಾದಿಸುವಂತೆ, ಭಾವನೆಗಳಿಗೆ ಸ್ಪಂದಿಸುವಂತೆ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಿ

ಪೋಷಿಸಬೇಕು.

ಶಾಲೆಯ ಶಿಕ್ಷಣದ ಹೊರತಾಗಿ ಮೌಲ್ಯವಂತ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ತಂದೆ ತಾಯಿಯರು ಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯ ನೀಡಬೇಕು. ಅವರ ಈ ಪ್ರಜ್ಞಾವಂತ ನಡೆ ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಅಡಗಿರುವ ಕಲೆಯ ಅಭ್ಯುದಯಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಬಹುದು ಅಥವಾ ಒಬ್ಬ ಒಳ್ಳೆಯ ರಸಿಕನನ್ನು ಕಲಾವಿದರಿಗೆ ಧಾರೆ ಎರೆಯಬಹುದು.

ತಂದೆ ತಾಯಿಯರಷ್ಟೇ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿನ ಗುರುಗಳದೂ ಇರುತ್ತದೆ. ತನ್ನ ಶಿಷ್ಯರ ದೈಹಿಕ ಮತ್ತು ಮಾನಸಿಕ ಆರೋಗ್ಯಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಅರಿತು ಅವನಲ್ಲಿರುವ ಭಯ, ಗಾಬರಿಗಳನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಿ ಸಂಕೋಚಗಳ ಪರದೆಯನ್ನು ಸರಿಸಬೇಕು. ಮಗುವಿನಲ್ಲಿರುವ ಮನೋನ್ಯೂನತೆಗಳನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸಬೇಕು. ಉತ್ತಮವಾದ ನಡೆನುಡಿ, ಆಚಾರ-ವಿಚಾರ, ನೀತಿ ನಿಯಮ, ಕೌಶಲ್ಯ, ಜ್ಞಾನ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಮೈಗೂಡಿಸಿಕೊಂಡ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳನ್ನು ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ನಿಡುವ "ಗುರುತರ" ಸೇವೆ ಗುರುಗಳದ್ದಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಜೀವನ ಜಂಜಾಟದಿಂದ ರೋಸಿಹೋಗಿರುವ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಮತ್ತೆ ಜೀವನೋತ್ಸಾಹ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಮಾಡುವ ಕೌಶಲ್ಯವನ್ನು ಕಲಾವಿದ ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಯೋಚನಾ ಲಹರಿಯಲ್ಲಿ ರಂಗಭೂಮಿಗೆ ಪೂರಕವಾದ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮನಃಶಾಸ್ತ್ರ ಮಾಡುತ್ತದೆಂದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಈ ಪ್ರಬಂಧಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ನಾನು ಹಲವು ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸಿದ್ದೇನೆ ಅದರ ವಿವರಗಳು ಕೆಳಗಿನಂತಿವೆ.

1. ನಾಟ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ - ಭರತಮುನಿ ವಿರಚಿತ ಅಕ್ಷರ ಪ್ರಕಾಶನ ಸಾಗರ. ಅನುವಾದ : ಆದ್ಯ ರಂಗಾಚಾರ್ಯರು
2. ಮಂಕುತಿಮ್ಮನ ಕಗ್ಗ - ತಾತ್ಪರ್ಯ- ಮಾನ್ಯ ಡಿ.ವಿ.ಜಿ. ಅವರು ಸಾಹಿತ್ಯ ಭಂಡಾರ ಬೆಂಗಳೂರು.
3. ನೃತ್ಯ ಲಕ್ಷಣಂ - ನಾಟ್ಯ ವಿಧೂಷಿ ಪ್ರೊ. ಜಯಾ. ನಾಟ್ಯ ವಿಧೂಷಿ ಪ್ರೊ. ಜಯಾ.
4. ನಟನೆಯ ಪಾಠಗಳು - ಪ್ರಸನ್ನ ಕನ್ನಡ ಪುಸ್ತಕ ಭಂಡಾರ